

Dlabané čluny má smysl testovat pomocí archeologického experimentu, říká archeolog Radomír Tichý

8.9.2023 - | Krajský úřad Královéhradeckého kraje

Ted' chceme výsledky expedice zpřístupnit veřejnosti, a to odborné i neodborné. Jde o články, přednášky a knihu neobvyklé podoby. Nějaký čas zabere vznik filmu. Mimo to stále pracujeme na nové expozici související s přestavbou části archeoparku ve Všestarech, kterou Královéhradecký kraj zahájí někdy od října. Souvisí to s multimediálním obsahem expozice, kde roli hraje i dlabaný člun na moři.

Dlabaný člun má výhodu, že se alespoň výjimečně dochová v archeologických nálezech na rozdíl třeba od člunů kožených, nebo z rákosu. Už jako kluk jsem získal vztah právě k dlabaným člunům, a to i k těm používaným na moři. Ve Středomoří je tak starých nálezů velmi málo, proto má smysl testovat je pomocí archeologického experimentu.

Počet členů posádky je velký, jde o 21 lidí, ale musí být regulovaný. Letos jsme využili i náhradníky, a to kvůli zraněním dvou členů ještě před expedicí. Pozice náhradníka je však obtížná, jde o zapálené dobrovolníky, kteří museli pracovat na stavbě nového člunu, spotřebovat pro expedici všechnu svou dovolenou, platit příspěvek, a ještě povinně sehnat sponzora. Proto zbytek zajistil archeopark. Účastníci se nabalují přirozeně, například polovina se minulé expedice již účastnila.

Částečně musí být každý sám se sebou, překonávat sám sebe. K tomu ale musíme přidat kolektivního ducha, kdy všichni nechtějí povolit. Dojde i na zpěv, vyprávění, ale i na ostražitost ve vlnách při pádlování a vylévání vody, nebo při obsluze plachty. Prostě je pořád co dělat, zvláště ve vlnách.

Ano, a to všechny tři čluny, od toho hypotetické podoby z roku 1995, až po poslední. Druhý ze člunů by měl být dokonce součástí uvedené nové expozice.

I to částečně souvisí se jmenovanou novou expozicí. Dřevo a sekery a výrobky z nich. Zároveň Archeopark Všestary chceme profilovat archeologickým experimentem. Když rozhybáme repliky předmětů, získáme na ně my i návštěvníci úplně jiný pohled. Konkrétně jde o výrobu a používání kamenných broušených nástrojů z mladší a pozdní doby kamenné.

K dalším tématům ale patří i výroba a použití pravěké keramiky, odlévání bronzových předmětů nebo i méně archeologicky doložené rozdělování ohně. V počátcích jsou ale i další témata.

Monoxyl je jednoduché plavidlo vydlabané z jednoho kmene. Pro současnou expedici Radomíra Tichého byl použitý téměř 300 let starý dub z opočenských lesů, který vyvrátila vichřice. Proto plavidlo dostalo název Král Mochova. Rok trvala jeho výroba a letos v červnu mohla expedice Monoxylon IV. vyplout.

Nejstarší nalezené monoxyly jsou staré téměř 9 000 let a na takto primitivních palubách museli naši předci plout přes Egejské moře z dnešního Turecka do Řecka a dál na západ. S sebou si nesli nejen nástroje a materiály, ale také znalosti zemědělství. Právě tuto teorii o šíření zemědělství z oblasti Předního východu do E vropy v mladší době kamenné před 9 000 lety úspěšně ověřují experimenty Radomíra Tichého.

V dlabaných člunech se v roce 1995 plavil 290 kilometrů z ostrova Samos na poloostrov Atika. Druhá

expedice v roce 1998 vyzkoušela námořní plavbu podél pobřeží Itálie, Francie, Španělska a Portugalska.

V roce 2019 se uskutečnil třetí experiment, během něhož posádka urazila 415 kilometrů z ostrova Mélos na Krétu. Jedna z etap měřila přes 100 kilometrů a posádka ji urazila za neuvěřitelných 28 hodin pádlování na moři. Poslední, čtvrtá expedice, vyrazila z Řecka a doplula až téměř na pobřeží Turecka.

Každá expedice spočívala v tom, že posádka neplula přímým směrem a neurazila celou cestu najednou, ale „skákala“ z ostrova na ostrov v Egejském moři, a tak mohla prokázat, že přeplout 550 kilometrů na moři jen ve vydlabaném kmeni stromu je možné.

<https://www.khk.cz/cz/kraj-volene-organy/tiskove-centrum/aktuality1/dlabane-cluny-ma-smysl-testovat-pomoci-archeologickeho-experimentu--rika-archeolog-radomir-tichy-383920>